

Asia: VN/21770/2024

Lausuntopyyntö; Lainsäädäntöhanke ampuma-aselain muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Selkeyttävätkö ehdotetut muutokset asealan elinkeinonharjoittajan ilmoitusvelvollisuutta asetietojärjestelmään ja ase-elinkeinonharjoittajan tiedostonpitoa?

Reserviläisliitto on yli 50 000 jäsenen muodostama keskusjärjestö. Liiton tehtävänä on toimia jäsenyhdistystensä aatteellisena ja toiminnallisena yhdyssiteenä valtakunnan turvallisuutta edistävää toimintaa tukien. Reserviläisliitto kiittää mahdollisuudesta lausua liiton jäsenille tärkeästä ampuma-aselakia koskevasta hallituksen esityksestä.

Hallituksen esityksen tavoitteena on parantaa ampuma-aselainsäädännön sovellettavuutta muun muassa poistamalla lain soveltamisessa havaittuja ongelmia ja korjata asedirektiivin täytäntöönpanopuutteita. Muutoksilla kevennettäisiin deaktivoitujen ampuma-aseiden sekä pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyjen ampuma-aseiden säilyttämistä koskevia säännöksiä. Esityksellä mahdollistettaisiin myös tykkien ja eräiden muiden ampuma-aseiden deaktivoiminen kansallisten säännösten perusteella sekä yhdenmukaistettaisiin ampuma-aselain nojalla annettavien lupien ja hyväksyntäin peruuttamista koskevia säännöksiä.

Esityksen mukaan deaktivoitujen ampuma-aseiden sääntelyä koskevat muutokset vähentävät niiden säilyttämisestä haltijoille aiheutuvia kustannuksia, mitä voidaan pitää positiivisena kehityksenä. Esityksestä jää kuitenkin hieman epäselväksi käytännön toimenpiteet, sillä esityksen mukaan (s. 25) ennen lain voimaantuloa annettava sisäministeriön asetus ampuma-aseiden deaktivoimista koskevista vaatimuksista ei ole käytettävissä lausuntoa annettaessa.

Kokonaisuutena esitys on hyvin valmisteltu ja mahdollistaa deaktivoitujen aseiden tarkoituksenmukaisen säilyttämisen. Reserviläisliitto tukee tehtyä hallituksen esitystä edellyttäen, että annettavat asetukset vaatimuksineen ovat käytännössä järkeviä ja toimeenpantavia. Lausunnossa ei oteta kantaa elinkeinonharjoittajaa koskeviin osuuksiin.

2. Mahdollistavatko ehdotetut deaktivoituja ja pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyjä ampuma-aseita koskevat muutokset näiden tarkoituksenmukaisen säilyttämisen?

Mahdollistavatko ehdotetut deaktivoituja ja pysyvästi ampumakelvottomaksi tehtyjä ampuma-aseita koskevat muutokset näiden tarkoituksenmukaisen säilyttämisen?

Deaktivoituja tai aiempien kansallisten säännösten mukaan toimintakelvottomiksi tehtyjä ampuma-aseita on nykyisen ampuma-aselain mukaan säilytettävä samojen vaatimusten mukaisesti kuin toimintakuntoisia ampuma-aseita. On perusteltua, että niiden säilyttämistä muutetaan esityksen mukaisesti. Niitä voitaisiin säilyttää sen lisäksi, mitä ampuma-aseiden ja aseiden osien säilyttämisestä on muutoin säädetty, esimerkiksi asunnossa huoneen seinällä, varastossa tai muussa vastaavassa tilassa, jota tavanomaisesti pidetään lukittuna silloin, kun siellä ei oleskella. Esityksessä olisi syytä tuoda vielä selkeämmin esille se, että näiden aseiden haltijalla tulee olla todistus aseiden käyttökelpottomaksi tekemisestä.

Deaktivoitujen tai aiempien kansallisten säännösten mukaan toimintakelvottomiksi tehtyjä ampuma-aseiden lainaaminen muun muassa kunniavartiotehtäviin olisi hyvä ohjeistaa yhteneväisen käytännön saamiseksi valtakunnallisesti tekemällä tarkennukset esimerkiksi lain 87 §:n 13. kohdaksi tai 88 §:ään.

Myös patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten säilytykseen liittyvät tarkennukset ovat perusteltuja. Jatkossa niiden säilyttämisen olisi mahdollista yhdessä ampuma-aseiden ja aseiden osien kanssa silloin, kun niitä säilytettäisiin murtoturvallisessa ja lukitussa turvakaapissa tai poliisin hyväksymässä säilytystilassa. Turvakaapille asetetut vaatimukset on säädetty sisäasiainministeriön asetuksella (163/2002).

Deaktivoitujen ampuma-aseiden osalta ehdotetaan selvennettäväksi tykkien, sinkojen, kranaatinheittimien sekä ohjus- ja raketinheittinjärjestelmien kuulumista ampuma-aselain soveltamisalaan lisäämällä niitä koskeva maininta ampuma-aseiden määritelmään. Hyväksyttävän kranaatinheittimen, singon, tai takaaladattavan tykin mallin valmistus tulee olla alkanut ennen vuotta 1946.

Esityksessä mainitaan useasti takaaladattava tykki (muun muassa 2 § hävittäminen, 6 § kohta 13, 9 § ja 106 §), jonka säilytyspaikan poliisilaitos voi hyväksyä tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Sitä voidaan säilyttää ulkotiloissa sellaisenaan, mikäli se ei aiheuta riskiä yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Esityksessä ei ole mainintoja lainkaan sinkoista eikä kranaatinheittimistä. On huomattava, että ainakin ennen vuotta 1946 valmistetut kranaatinheittimet voivat olla periaatteessa yhä toimintakuntoisia ja niihin on käsityksemme mukaan saatavilla myös ampumatarvikkeita (81 mm, 120 mm).

Esityksessä on myös maininta moderneista (s. 23) takaaladattavista tykeistä. Esityksessä pohditaan sitä, että onko niiden uusien deaktivoitujen osalta harkittava hyväksynnän edellytykseksi asetettava ankurointi tai muu anastukselta suojaava toimenpide antamatta kuitenkaan vastausta asiaan. Esityksessä ei ole mainintoja esimerkiksi ilmatorjuntatykeistä, joita on käsittääksemme jo deaktivoitu (vast) ja niihin on saatavissa myös ampumatarvikkeita (23 mm ja 40 mm). Olisi luontevaa, että myös nämä aseet olisi huomioitu esityksessä tai ainakin viitattu annettuihin asetuksiin tai ohjeistuksiin.

Selvyyden vuoksi tykki tulisi määritellä lakiesityksessä tarkemmin, esimerkiksi 9 §:ssä. Määrittelyssä olisi hyvä hyödyntää Puolustusvoimien käyttämiä määritelmiä. On olemassa myös muita tykkejä, joiden toimintapa tai aseiden lataaminen tapahtuu eri tavalla (esimerkiksi ilmatorjuntatykit ovat vyö-

lipas- tai ammuksidesyötteisiä automaattitykkeitä ja sarjatuliaseita). Olisi määriteltävä, kuinka näiden deaktivointi toteutetaan ja tarkastetaan sekä varmistetaan yhdenmukainen tarkastuslinja.

Tykkien osalta on syytä lisätä myös siirtymäsäännös tarvittavien deaktivointien tekemiseksi. Erilaisia tykkeitä on käsityksemme mukaan sekä yksityisillä henkilöillä että museoilla.

Esityksestä jää epäselväksi, miten näiden aseiden osalta menetellään käytännössä. Määritelläänkö sisäministeriön tai valtioneuvoston myöhemmin annettavassa asetuksessa yksityiskohtaisemmin näiden eri aseiden säilyttäminen ja deaktivoiminen?

Esityksessä on eri kohdissa mainintoja joko sisäministeriön tai valtioneuvoston antamiin asetukseen tai jopa samassa pykälässä molempiin (kts perustelun kohdat 8 ja 9 (SM), 2 § (SM+VN), 19 § (SM), 25 § (VN), 89 § (VN), 112b § (VN). Nykyisen lain 119 §:n asetuksien säännöksiä olisi syytä yksinkertaistaa ja selkeyttää. Olisi luettavuuden ja asioiden selvittämisen kannalta jatkossa hyvä käytänne mainita asetus, mihin viitataan kuten turvakaappien osalta on tehty; sisäasiainministeriön asetus 163/2002.

Muita havaintoja

Peruuttamisperusteet on jaettu pakollisiin peruuttamisperusteisiin ja harkinnanvaraisiin peruuttamisperusteisiin. Asevastaavan, ampuma-asekouluttajan ja asekeräilijän luvan peruuttamista koskevien perusteiden yhdenmukaistaminen on perusteltua. Peruuttamissääntöjen osalta 67 § 1 momentin tilanteissa (iso lipas ilman sen mahdollistavaa aselupaa) olisi hyvä olla maininta, että varoitusta ei voi antaa, vaan aseluvan peruuttaminen on pakollinen toimenpide.

On huomioitava, että ampuma-aselain 3 §:n 3 momentin mukaan aseena ei pidetä latauslaitetta, joka on valmistettu sarjatuliasemalliin, jonka valmistus on alkanut ennen vuotta 1946 ja joka ei sovi asennettavaksi keskisyrtytteiseen itselataavaan kertatuliaseseen tai lippaalliseen kertatuliaseseen. Tämän perusteella lipas tulee voida laittaa kiinni muun muassa deaktivoituun Suomi-konepistooliin, joka on säilytettävänä.

Ennen vuotta 1890 valmistettujen mustaruutiaseiden osalta tehdään tarkennus, mutta jostain syystä tekstissä (s. 31) mainitaan erikseen tämän lisäksi ennen vuotta 1900 valmistetut aseet. Täytäntöönpanodirektiivi (EU) 2019/69 velvoittaa suorittamaan hälytys- ja merkinantolaitteille tarkastuksia, mihin liittyy myös sisäministeriön asetuksessa säätämät vaatimukset.

Yleisenä havaintona todetaan, että olisi hyvä yksinkertaistaa vienti-, siirto- ja kauttakuljetuslupia antavien viranomaisten rooleja ja tehtäviä (POHA, PLM ja myös yksityisen osalle poliisilaitos ja kaupallisen viennin osalta UM antaa lausunnon).

Rinnakkaisteksteissä on muutamia häilyvyyksiä muun muassa 17 §, 25 § ja 26d §:ien osalta (kursivointi).

Nenonen Minna
Reserviläisliitto ry